

Amaltheia

konference
o výchově přírodou

14.–15. 10. 2022
Pevnost poznání
Olomouc

Areál Korunní pevnůstky
17. listopadu 7
Olomouc

Pro všechny, které zajímá výchova v přírodě a zážitková pedagogika. Soudobá vědecko-technická racionalita se omezuje na počítání kroků a minut strávených mimo obydlí. Naše setkání si klade za cíl přírodu opětovně zvýznamnit jako nenahraditelnou učitelku vedoucí nás od virtuality zpět k realitě přirozeného poznávání sebe sama a lidských vztahů.

konferenci pořádá **FTK UP v Olomouci**
u příležitosti 30. výročí svého založení
ve spolupráci s **Centrem popularizace Pevnost poznání**
a pod záštitou **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy**

Fakulta
tělesné kultury

Univerzita Palackého
v Olomouci

**PEVNOST
POZNÁNÍ**
CENTRUM POPULARIZACE

partner konference

Obsah

Příroda a hledání moudrosti 4

- Ivo Jirásek • Amaltheia: od mýtu k vědě a zpět..... 5
- Anna Hogenová • Příroda zachraňuje!..... 6
- Zbigniew Jan Czendlik • Na půdě bez hnoje nic krásného nevyroste..... 7
- Pavel Hošek • Příroda jako učitelka života: spirituální rozměr... .. 8

Příroda a očista duše i ducha 9

- Marian Jelínek • Proč by se posilovny v první republice neuživily?.....10
- Michal Hrdlička • Život mezi slabostí a odvahou: jak serotonin a dopamin... .. 11
- Zdeněk Weber • Přechodový rituál v přírodě podle Dr. Arne Rubinsteina..... 12
- Petra Drahanská • Příroda – moje osobní i profesní cesta od nástroje k esenci.... 13
- Jiří Zajíc • Příroda jako učitelka duchovního života.....14

Příroda a rozvoj osobnosti..... 15

- Michal Pařízek • Vztah k přírodě i druhým jako základ výchovy a vzdělávání.....16
- Jan Činčera • Učení v přírodě, učení pro přírodu.....17
- Jaroslava Ševčíková • Výuka přírodopisu „venku“18
- Alice Palacká • Lesní pedagogika.....19

Příroda a jedinec ve společnosti..... 20

- Vlastimil Kubát – Pajda – Kangitanka • Liga lesní moudrosti... ..21
- Barbora Trojak • Role přírody ve skautské výchově..... 22
- Vojtěch Hanuš • Druh: Foglarovec 23
- Milan Appel – Mikin • Pionýři: Tábory jako souostroví pozitivní deviace..... 24
- Magdalena Davis • Zážitky pro život – PŠL 25
- Martina Turečková • Asociace lesních mateřských škol: „Kozy na scénu!“ 26
- Allan Gintel • Jaromíru Wolfovi s láskou 27
- Ivana Turčová a Dušan Bartůněk • Jan Neuman – český Kurt Hahn 28
- Lucie Ryntová • Václav Břicháček – ten, který ovlivnil stovky mladých lidí 29
- Petr Kříž • Antonín Rosický..... 30

Příroda a krása 31

- Markéta Veličková a Petr Velička • Výchova nejen dětí krajinou..... 32
- Dušan Lužný • Pobyt v přírodě a terénní výzkum jako nástroj... .. 33
- Jan Lenart • Postindustriální divočina jako nástroj vzdělávání..... 34
- Eva Špačková • Jak se sem všichni vejdemo? Šťastný domeček... .. 35

Panel: Cestování..... 36

- Hynek Adámek ► Dina Štěrbová ► Topí Pigula37
- Vít Voženílek38

Workshopy 39

- Adam Tábořský • Terapie mezi stromy: zasazení přírody do svého nitra 40
- Kristýna Janečková • Jak rozvíjet emoční inteligenci pomocí tanečních... ..41
- David Másilka • Jak na zážitkové kurzy osobnostněsociálního rozvoje 42
- Tomáš Driml • Jak oživit úctu k přírodě.....43
- Ondřej Vítek • Osvěta o terénní ochraně přírody uvnitř i venku..... 44

Postery 45

Příroda a hledání moudrosti

Ideová (filosofická a religionistická)
východiska výchovy přírodou

Garant sekce: **Ivo Jirásek**

Realitu světa, tak rozmanitě prožívanou, se člověk od počátku své existence snaží uchopovat prostřednictvím mýtů, náboženství, umění, filosofie i vědy. Rejstřík reflexí přírodního bytí umožňuje takřka nekonečné množství variant.

V této sekci se však zaměříme na přírodu jakožto zdroj hlubšího poznání a porozumění – a to nikoliv ve zvěcnělém, „objektivním“ odtržení přírodnin od života, ale naopak v přímém propojení s prožitky člověka.

Všechny příspěvky poukazují na jeden společný přístup: pevné přesvědčení, že se nemůžeme spolehnout pouze na bezrozpornou činnost rozumu, ale že bychom měli projevít odvahu otevřít se obrazové a symbolické mnohoznačnosti či intuitivním náhledům, vstoupit do hlubinných prostor smyslu, naslouchat tomu, co nás přesahuje.

prof. PhDr. Ivo Jirásek, Ph. D.

Působí na Fakultě tělesné kultury UP v Olomouci mj. jako garant stud. programu rekreologie, v letech 2010–2016 jako proděkan pro vědu a výzkum. Přednáší také na Fakultě humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

Vzděláním i publikační aktivitou se pohybuje na pomezí oborů pedagogika, kinantropologie a filosofie, o čemž svědčí např. knihy *Prožitek a možné světy*, 2001; *Filosofická kinantropologie: setkání filosofie, těla a pohybu*, 2005; *Putování a smysl života: proměna člověka v zimní přírodě*, 2015 (s Jakubem Svobodou), *Zážitková pedagogika: teorie holistické výchovy (v přírodě a volném čase)*, 2019. Několik desetiletí spolupracoval s Prázdninovou školou Lipnice, spoluzakládal a v letech 2004–2016 v roli šéfredaktora vedl časopis *Gymnasion*.

Amaltheia: od mýtu k vědě a zpět

Staří Řekové dokázali ještě vnímat kozu jako božskou bytost, pokud tato svým mlékem živila v krétské jeskyni samotného Dia. Naše společnost, odkojená technickou racionalitou, radikálně odděluje animální svět od sféry posvátného, kterou vyškrtla z pole svých – povýtce pragmaticky orientovaných – zájmů. Ukazuje se však, že to má tragické následky, neboť odstraněním duchovní dimenze redukuje lidský svět na soubor mechanicky zvěčnělých jsoucen. Příspěvek s odkazem na Aristotelem definované racionální ctnosti apeluje pro navrácení intuitivního náhledu (*nús*) a filosofické moudrosti (*sofia*) coby pravdivých cest poznání, jež při pobytu v přírodě umožňují akcentovat úžas a údiv jako klíčové způsoby realizace pedagogického procesu.

prof. PhDr. Anna Hogenová, CSc.

Vystudovala TV, ČJ a OV na FTVS UK a na FF UK. Je vysokoškolskou profesorkou, přednáší na UK (PedF a HTF) dějiny filosofie, tělo a tělesnost, etiku fenomenologii, filosofii tělesné kultury, českou filosofii aj.

Vydala přes 35 monografií, mnoho článků, zúčastnila se mnoha zahraničních konferencí, připravila desítky filosofických videí na internetu (tematicky jsou všechna filosofická, přesněji fenomenologická). Filosofický zájem: Husserl, Heidegger, Patočka, Fink, Arendt, Landgrebe a další, ale také Komenský, Masaryk atd.

Příroda zachraňuje!

Země jako živá planeta, fysis jako počátek toho, co se nám rodí jako naše součást. Příroda není objekt, je prodloužením našich těl, soupatříme s ní a patříme k ní. Subjektobjektová figura rozvrhu světa činí přírodu jen objektem pro naše pragmatické využívání toho, co v sobě příroda pro nás přináší. Tato proměna je naprosto osudová, protože se nám příroda proměnila na součást trhu, spolu s tím se člověk mění na objekt, což je likvidací platnosti Kantova kategorického principu mravního. Člověk i příroda ztrácí důstojnost a úctyhodnost přes všechna varování ekologických a etických institucí. Země se stává předmětem pro rabování v době, kdy „der Wille zur Macht“ ovládá procesy na planetě. „Přemocňování“, závody všech se všemi o vyšší výdělek, planetu ničí tak bezohledně, že možná už je na všechno uzdravení planety pozdě. Žalujeme, jen nevíme, kam máme podat žalobu!!!

Dr. Zbigniew Jan Czendlik

Římskokatolický kněz polské národnosti, od roku 1992 děkan lanškrounský. Je mediálně známý zejména díky přátelským vztahům s řadou osobností z oblasti kultury, šoubyznyasu a sportu. Působí rovněž jako moderátor, např. v pořadu ČT *Uchem Jehly* (2011) nebo ČRo 2 *Jak to vidí* (2015).

Rád sportuje, dříve hrával fotbal, nyní se věnuje golfu, občas si zahraje tenis nebo zalyžuje. Aktivně se podílí na charitativních a sociálních projektech různého typu, za účelem podpory seniorů či dětí s hendikepem. Je patronem psího útulku.

V říjnu 2016 mu vyšla kniha (společně s Markétou Zahradníkovou) s názvem *Postel hospoda kostel*, za niž obdržel cenu čtenářů v rámci soutěže Magnesia litera 2017. Koncem roku 2018 se na trhu objevila kniha s přepisem rozhovorů s několika českými osobnostmi *Uchem jehly: Zbigniew Czendlik a jeho hosté*. V roce 2020 vyšel její 2. díl. Na podzim 2019 byla vydána kniha *Farská kuchařka*, již je spoluautorem. V roce 2021 si zahrál po boku Bolka Polívky roli faráře ve filmu *Gump – pes, který naučil lidi žít*.

Na půdě bez hnoje nic krásného nevyroste

V životě se nám občas něco nepovede a nemusí to znamenat, že je konec světa. Naopak, mnohdy naše nedostatky, nedokonalosti, dokonce i pády, mohou být zdrojem přínosu pro náš život, něčím, co nás obohatí, přestože to tak zpočátku vůbec nevypadá...

Svět, který je stvořený, kterým jsme obklopeni, je Boží chrám. My máme spoustu chrámů, nádherné katedrály, ale to vše je vytvořeno naší rukou a do toho se promítá lidská pýcha. Přitom nejkrásnější chrám je tento stvořený svět, příroda sama, zkrátka celý tento vesmír.

Ať jsme, kde jsme, doma, u rybníka, nebo třeba daleko v horách či na pláži u moře, Bůh je všude s námi. Jestli také my s ním, to nevím, ale on s námi určitě je.

prof. Pavel Hošek Ph. D.

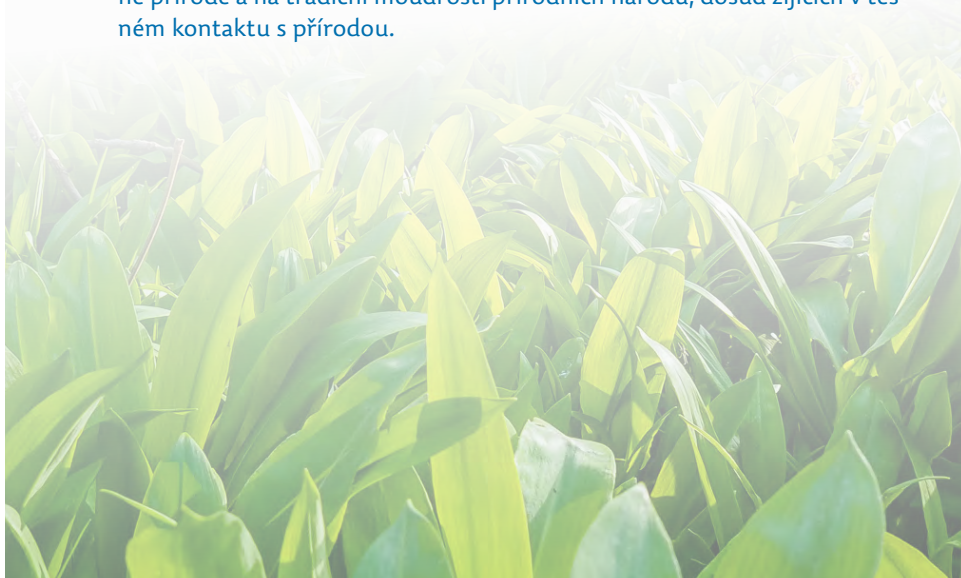
Přednáší religionistiku na Evangelické teologické fakultě UK. Od roku 2014 působí jako viceprezident České křesťanské akademie.

Zabývá se vztahem teologie a kultury a religionistickým výkladem krásné literatury. Je členem Sdružení přátel Jaroslava Foglara. Dvě ze svých knih věnoval důležitým představitelům filosofie výchovy dětí a mládeže založené na vztahu k přírodě: *Evangelium podle Jaroslava Foglara* (2017) a *Evangelium lesní moudrosti. Duchovní odkaz zakladatele skautingu E. T. Setona* (2019).

Příroda jako učitelka života: spirituální rozměr filosofie výchovy E. T. Setona a jeho pokračatelů

Zakladatel hnutí lesní moudrosti a spoluzakladatel skautingu Ernest Thompson Seton ve svém díle rozvíjel svébytnou filosofii výchovy, jejímž podstatným rozměrem je celostní pojetí člověka v jeho tělesné, duševní, společenské a duchovní dimenzi. Klíčovým východiskem Setonovy pedagogiky bylo přesvědčení o blahodárných účincích pobytu v divočině na celkový osobnostní rozvoj dětí a mládeže. Jako celoživotní pozorovatel přírody a znalec duchovní kultury původních obyvatel Ameriky vytvořil originální metodu výchovy, založenou na pozorování života mláďat ve volné přírodě a na tradiční moudrosti přírodních národů, dosud žijících v těsném kontaktu s přírodou.

Příroda a očista duše i ducha

Psychologický a duchovní rozměr
propojení jedince s přírodou

Garant sekce: **Michal Hrdlička**

Z přírody člověk vzešel a přírodu si nese v duši napříč staletími při svém civilizačním pochodu vpřed. Zatímco směry opěvující přednosti techniky a odevzdání se jí měly vždy jen krátké trvání, sny o návratu k přírodě inspirovaly trvale nejrozumnější myslitele – filosofy, spisovatele, lékaře i psychology.

Čím více se civilizace odlidštuje a fuchidioti techniky vypouštějí své vize o budoucím neoddělitelném spojení člověka s roboty a umělou inteligencí, tím více lidé touží po přirozeném běhu věcí, do něhož neodmyslitelně patří spojení s přírodou.

Příspěvky v této sekci mapují psychologický a duchovní rozměr propojení jedince s přírodou z nejrozumnějších úhlů.

PhDr. Marian Jelínek, Ph. D.

Hokejový trenér, kouč, manažer a autor řady knih. Mezi své největší trenérské hokejové úspěchy řadí zlato z MS 2005, 2× titul s HC Sparta Praha a Presidentův pohár s HC Plzeň.

Individuálně spolupracuje s manažery a vrcholovými sportovci (v současnosti např. s Karolínou Plíškovou, Petrem Mrázkem, Janem Mickou a dalšími olympioniky; je také bývalým dlouholetým koučem Jaromíra Jágra). Své mnohaleté zkušenosti využívá při přednáškách nejen asociacím a klubům napříč všemi sporty, ale také firmám z různých oborů. Je garantem oboru Psychologie pro manažery na Newton College.

Proč by se posilovny v první republice neužívaly?

Současnou dobu lze charakterizovat z mnoha hledisek. Jedním z nich je například všeobecně a dlouhodobě klesající trend pohybové aktivity a druhým, snižující se fyzická či psychická odolnost.

Jeden z důvodů lze vnímat i v tom, že společnost se dostala za takzvaný „bod zlomu“, který lze „vystopovat“ v mnoha odvětvích našeho života. Například v behaviorální ekonomii hovoříme o Easterlinově paradoxu. Z hlediska teorie motivace „bod zlomu“ krásně vyjádřil Hegel, který říká, že fylogeneticky nejstarším motivačním prvkem byl únik před negativními vlivy a teprve v procesu dlouhého vývoje se vytvořila schopnost aktivně vyhledávat to pozitivní.

Prakticky to zjednodušeně můžeme vnímat i tak, že doba odstraňování fyzických a psychických „překážek“ již nevede k zdravému vývoji jedince, ale naopak ke snížení odolnosti, že takzvaného radikálního hédonismu a špatně pochopené svobody během našeho života již bylo dost! Nastala doba, kdy „vítězí“ ten, kdo umí sám sebe limitovat ve jménu zdravého vývoje jedince, respektive, kdo umí sám sobě, s rozumem a citem, řízeně si překážky do života navracet. Moudře to vyjádřil německý alchymista Paracelsus „Jed není o látce ale o množství“.

prof. MUDr. Michal Hrdlička, CSc.

Je přednostou Dětské psychiatrické kliniky ve FN Motol a vyučuje psychiatrii na 2. lékařské fakultě UK v Praze. Je atestovaným dospělým a dětským psychiatrem a také psychoterapeutem s výcvikem v dynamické psychoterapii. Nejvýznamnější zahraniční studijní pobyty absolvoval v Allgemeines Krankenhaus ve Vídni (1991), na Baylor College of Medicine v Houstonu (1998) a na Yale University v New Haven (2001, 2004). Publikoval přes 230 odborných prací doma i v zahraničí a byl editorem, hlavním autorem nebo spoluautorem desítky českých monografií a vysokoškolských učebnic, mimo jiné *Krise středního věku: úskalí a šance* (2006), *Psychiatrie a pedopsychiatrie* (2015) a *Mýty a fakta o autismu* (2020).

Život mezi slabostí a odvahou: jak serotonin a dopamin v mozku ovlivňují naše životní volby a další tajemství

Koronavirová pandemie před veřejnost i odborníky na duševní zdraví aktuálně postavila naléhavou otázku: Proč tolik mladých lidí tak rychle ztratilo smysl života? Epidemie nás znovu přiměla přemýšlet o pojmech osobní pohoda, stres, odolnost, odvaha, o otázce přiměřené zátěže a osobnostního růstu na překážkách, a o kontrastu přírodního, přirozeného a nepřirozeného života.

Zdeněk Weber

Terapeut somatic experiencingu a regulace postraumatických stavů, facilitátor a trenér transparentní kruhové komunikace, facilitátor přechodových rituálů pro mladé i dospělé podle Dr. A. Rubinsteina, zakladatel organizace muzskykruh.cz a Institutu prevence a léčení traumatu.

Autor knih *Já, muž, Láska bez pout* a *Příběh skákajícího myšáka*. Poutník a průvodce poutěmi a meditačními odloučeními v Izraeli, Nepálu a Indii.

Přechodový rituál v přírodě podle Dr. Arne Rubinsteina

Rekapitulace – Liminální čas – Integrace a směr

Dr. Arne Rubinstein je zakladatel Institutu přechodových rituálů v Austrálii, za 20 let působení se mu povedlo integrovat přechodové rituály do středoškolského vzdělávání v Austrálii. Při své práci lékaře záchranné služby vyzpořoval, že mladí lidé chtějí inicovat sami sebe, různými způsoby vstupují do liminálního prostoru a vyhledávají hraniční zkušenosti. Skrze riziko, drogy, alkohol, hraniční chování se dotýkají liminálního prostoru, bez podpory a doprovodu však těžko hledají a nalézají svůj přechod, svou iniciaci, svou zralost.

Přechodové rituály napříč kulturami sledují tyto základní „kosti“ kroky:

1. Oddělení od společnosti
2. Přechod od staré fáze života k nové
3. Integrace zpět do společnosti nebo do komunity

Mladí lidé potřebují bezpečný rámec pro nebezpečnou hraničnost, potřebují vidět a být viděni srdcem, potřebují bezpečně sounáležet, potřebují honoraci, ne degradaci, potřebují slyšet a být slyšeni, potřebují být viděni a obdržet požehnání od své rodiny.

Příroda se nám v přechodových rituálech stává liminálním prostorem pro samotu, omezení komfortu, příroda je bez zdí, vystavení se neznámu a návrat jako částečně obnovená bytost.

Budu hovořit o základních krocích a principech přechodových rituálů v přírodě.

MgA. Petra Drahanská, Ph. D.

Lektorka, metodička a koučka na volné noze, která při své práci využívá především metody a techniky, které staví na vlastním prožitku.

Je garantkou certifikovaného výcviku Metod zážitkové pedagogiky Prázdninové školy Lipnice. Byla dlouholetou členkou redakční rady a pět let také šéfredaktorkou *Gymnasionu* – časopisu pro zážitkovou pedagogiku. Je zakladatelkou spolku Mokoša – mezigeneračního setkávání žen. V Brně má také soukromou praxi, v rámci které se věnuje osobnímu rozvoji, rituálům, poradenství a koučinku.

Příroda – moje osobní i profesní cesta od nástroje k esenci

Na kurzech Prázdninové školy Lipnice a v kontextu zážitkové pedagogiky se příroda často využívá jako prostředí, které silně podporuje atmosféru dílčích programů nebo přímo jako funkční programový prostředek, který před účastníky klade reálné výzvy (např. v podobě zdolání skal, sjetí divoké řeky, expedice v náročném terénu atd.). V rámci kurzů spolku Mokoša, který vytváří prostor pro mezigenerační setkávání žen, se však příroda stala prostředím, programovým prostředkem, ale i samotnou esencí, které se dotýkáme při práci s ženskou podstatou, přirozeností, cykličností, propojeností i Mystériem. Odtud už to byl jen krůček přes absolutní splynutí s přírodou k nenáboženské spiritualitě, k rituálům, k práci s elementy na hmotné i nehmotné úrovni, která se do mé praxe propisuje v podobě doprovázených poutí do Mystéria, práci s krystaly v posvátné geometrii a osobních i skupinových rituálů, ve kterých se již maže rozdíl mezi „kurzem“ a „reálným životem“, mezi „mnou“ a „přírodou“, mezi „duší“ a „duchem“.

Mgr. Jiří Zajíc

Vystudoval matematiku na MMF UK v Praze. Do roku 1990 pracoval jako matematikanalytik ve Výpočetním centru VŠE Praha.

Poté založil a vedl Redakci náboženského života v ČRo. Následně řídil kancelář České rady dětí a mládeže, pracoval jako analytik pro Radu pro rozhlasové a televizní vysílání. Od roku 2008 působí v odborných organizacích MŠMT jako metodik pro podporu neformálního vzdělávání.

Od roku 1968 se zabývá výchovou dětí a mládeže na bázi skautingu. Je nositelem nejvyššího skautského vyznamenání Řádu Stříbrného vlka. Je autorem 16 publikací včetně dvou knih rozhovorů s Miloslavem Vlčkem a jedné s Erazimem Kohákem.

Příroda jako učitelka duchovního života

Pro skauting je příroda nejen nejpřirozenějším výchovným prostředím, ale i předmětem zájmu, péče a ochrany, stejně jako zdrojem citového a duchovního rozvoje. Je totiž důležitým prostředím pro vytváření vztahu k hodnotám, který je předpokladem pro nalézání smyslu v životě. Pobyt v přírodě je člověk tiše, ale neodbytně tázán, jaká je jeho úloha v řádu světa a skrze to i jaký je smysl jeho bytí ve světě.

Příroda a rozvoj osobnosti

Vzdělávání a výchova v přírodě
a pro přírodu

Garant: **Jiří Němec**

Jaké role naplňuje příroda v rozvoji osobnosti člověka?

Je pouhou kulisou, pozadím, nebo nezbytně nutným prostředkem výchovy v dnešním přetechizovaném světě?

Je zdrojem dočasného bohatství nebo nevyčerpatelnou studnou poznání?

Na některé z otázek se pokusí odpovědět přednášející v kontextu výchovy a vzdělávání dětí, mládeže a dospělých, a to pohledem filozofie, environmentalistiky, výuky a lesní pedagogiky.

Mgr. Michal Pařízek, Ph.D.

Zabývá se celostním vzděláváním, v jehož rámci chápe člověka jako jednotu těla, mysli a duše s důrazem na rozvoj harmonického vztahu složky tělesné, emocionální, kognitivní, sociální, estetické a spirituální.

Vyučuje na VOŠ Jabok v Praze, je věčným studentem nejen v rámci formálního vzdělávání, a baví ho objevovat svět pohybem (především v přírodě) a hudbou.

Vztah k přírodě i druhým jako základ výchovy a vzdělávání

Příspěvek se opírá o filosofii Ralpha Waldo Emersona a Martina Bubera. Zatímco pro Emersona (který byl silnou inspirací i pro české trampy a skauty) je příroda místem, které obrozuje svobodného ducha a kde lze zažít přesah – zahlédnout celek, tak Buber klade důraz na vztah, jako způsob vztahování se k druhým i ke světu. Jak tedy rozvíjíme u dětí a mladých lidí zdravé vztahy a svobodného ducha? Kdy se v rámci systému výchovy a vzdělávání v ČR může dítě setkat s výchovou přírodou? Může přírodu suplovat prostředí města? Tyto a další otázky si kladu v souvislosti s tématem konference Amaltheia.

Doc. PhDr. Jan Činčera, Ph. D.

Pracuje jako docent na katedře environmentálních studií Fakulty sociálních studií MU v Brně. Zabývá se teorií, výzkumem a metodikou environmentální výchovy. Jeho hlavní oblasti výzkumu souvisí s analýzou dopadu vzdělávacích strategií na environmentální kompetence žáků.

Často spolupracuje s českými i zahraničními centry environmentálního vzdělávání na analýze a výzkumu jejich programů. Je autorem řady odborných studií, monografií a několika certifikovaných metodik, například o evaluaci programů. V posledních letech spolupracoval například na reprezentativním výzkumu environmentální gramotnosti žáků nebo na organizaci 11. Světového kongresu environmentální výchovy.

Učení v přírodě, učení pro přírodu

Příspěvek shrnuje současný stav poznání o tom, jak souvisí vztah k přírodě s proenvironmentálním chováním. Polemizuje s názorem o odklonu současné mladé generace od přírody a místo toho diskutuje proměny ve způsobu prožívání přírody. Charakterizuje způsoby utváření vztahu k přírodě a místo, jaké v tomto procesu může mít výchova a vzdělávání. Ukazuje na univerzálnost určitých didaktických postupů, i na nové možnosti ve výchově, které přinášejí například aplikace pro digitální interpretaci přírody.

PhDr. Jaroslava Ševčíková, Ph. D.

Je dlouhá léta učitelkou přírodních věd (ZŠ a SŠ). Orientuje se na výuku pomocí problémového výkladu, na badatelsky orientovanou výuku a výuku v terénu, mimo školní třídu. Zároveň vyučuje na UP v Olomouci, ÚPSS, obecnou didaktiku a aktivizační metody.

Je členkou Národního kabinetu přírodovědného vzdělávání v projektu SYPO, pracuje v Muzeu regionu Valašsko a neziskové organizaci zaměřené na témata EVVO LÍSKA. Je nositelkou nejvyššího resortního vyznamenání – Medaile MŠMT za příkladnou pedagogickou činnost. Práce s žáky a studenty je pro ni celoživotní náplní, posláním a inspirací.

Výuka přírodopisu „venku“

Příspěvek je zaměřen na výuku přírodopisu na druhém stupni základní školy venku, mimo třídu. Cílem bylo zjistit názory učitelů a žáků na ni. Do kvalitativního výzkumu se zapojilo 29 učitelů a 38 žáků různých škol. Sběr dat probíhal v přirozeném prostředí škol metodou autonomního psaní a rozhovorů. Data jsou výsledkem subjektivní reflexe jednotlivců. Byla zpracována obsahovou analýzou a kódována. Interpretace je výsledkem spolupráce respondentů a badatele. Vyplynulo, že výuka přírodopisu mimo třídu dává zúčastněným vyučujícím i žákům smysl pouze v případě, že se s ní ztotožní a jsou na ni připraveni, že je zvládnuta nejen odborně obsahově, ale také organizačně.

Ing. Alice Palacká

Lesní inženýrka s pedagogickým vzděláním. Po krátkém působení v lesnické praxi se téměř celý svůj život profesně věnuje výuce studentů na Střední lesnické škole v Hranicích.

Téměř 20 let se zabývá lesní pedagogikou. Spolupracuje na tvorbě koncepčních materiálů pro lesní pedagoggy. Podílí se na činnosti Sdružení lesních pedagogů ČR. Je členkou pracovní skupiny zabývající se lesní pedagogikou, která je poradním orgánem ředitele odboru koncepcí a ekonomiky lesního hospodářství Ministerstva zemědělství. Získala ocenění Pedagog olomouckého kraje. Je otevřená novým cestám k výchově a vzdělávání.

Lesní pedagogika

Příspěvek charakterizuje lesní pedagogiku jako fenomén, který představuje návštěvníkům lesa lesní ekosystém, trvale udržitelné lesní hospodářství, důsledky a smysl hospodaření v lesích ve světle produkčních i mimoprodukčních funkcí lesa, které lesy krajině a člověku přinášejí. Vysvětluje její základní princip tj. vnímání přírody všemi smysly. Přibližuje její cíle. Ukazuje, jak lesní pedagogiku zprostředkovávají speciálně vyškolení lesníci přímo na svém každodenním pracovišti, v konkrétním lese. Shrnuje historii i současnost lesní pedagogiky v ČR. Zařazuje lesní pedagogiku do environmentálních aktivit v lese.

Příroda a jedinec ve společnosti

Výrazné osobnosti a organizace

Garanti: **Ivo Jirásek** (Organizace)
a **Allan Gintel** (Osobnosti)

Výchova v přírodě má v českých zemích dlouhou tradici historického vývoje, bohatou organizační rozrůzněnost a rozsáhlou členského zapojení, kterou nám jiné země mohou závidět. Příroda se ve zdejším výchovném snažení nestává pouhou kulisou pro různorodé aktivity, ale podstatnou složkou pedagogického dění. Příspěvky v této sekci naznačí, jaké aspekty těchto procesů lze zdůrazňovat, jaké hodnoty a činnosti preferovat, jakým směrem zaměřit budoucí rozvoj.

Ať už jsou pro vás vybrané přístupy a organizace notoricky známé, nebo jste se s nimi ještě nesetkali, individuální zkušenosti přednášejících mohou bezesporu obohatit barevnou mozaiku, v níž se jedinečné přístupy mohou zatřpytit.

Představení organizací

Vlastimil Kubát – Pajda – Kangitanka

Náčelník břeclavského kmene Wannawega. Poté, co od první do páté třídy přečetl snad všechny foglarovky (a počátkem 70. let to byl kumšt je všechny sehnat), vstoupil do břeclavského pseudoskautského oddílu Plamen, ve kterém s přestávkami působil více než třicet let.

Na začátku roku 1990 byl u obnovení druhého skautského oddílu Bílý bizon, s nímž po čtyřech letech již pod názvem Tatankaska vstoupil do Ligy lesní moudrosti. Po dalších pěti letech pak s odrůstajícími rovery a dospěláky zakládá další woodcrafterský kmen Wannawega.

Od roku 1997 pracuje jako vychovatel a posléze jako pedagog volného času v Duhovce – středisku volného času Břeclav. Jeho hlavními obory jsou sport a turistika. Vede softballový oddíl, kroužek Malých indiánů s woodcrafterskými prvky, a kromě toho učí děti hrát na kytaru. Kromě pravidelné zájmové činnosti se věnuje také přípravě výchovně prožitkových akcí (např. adaptačních kurzů či škol v přírodě) a letních táborů. V rámci Duhovky uspořádal více než deset ročníků táborů v týpí pro dospívající mládež a stejně tolik táborů pro rodiny s dětmi.

Při zaměstnání vystudoval pedagogiku volného času na Fakultě tělesné kultury UP v Olomouci a v rámci své profese se zabývá průniky woodcrafterské výchovy, holistické výchovy v přírodě a volném čase a sportu

Liga lesní moudrosti na prahu druhého století svého působení v českých zemích

Hlavní idea – jaké je postavení Ligy lesní moudrosti v rámci výchovných hnutí a organizací zabývajících se výchovou ve volném čase a v přírodě. Co z původních myšlenek zakladatele E. T. Setona je stále živé a kudy by se Liga lesní moudrosti ráda ubírala dále.

Mgr. Barbora Trojak

Vystudovala francouzský a portugalský jazyk a literaturu, ale po celý svůj profesní život se věnuje práci v rámci neziskového sektoru, například tvorbě osvětových kampaní, advokační činnosti, projektovému řízení, globálnímu rozvojovému vzdělávání, PR a komunikaci.

V rámci skautingu skautovala v dívčím oddíle v Brně, vedla družiny světlušek i skautek, působila ve vedení oddílu a snažila se rozpohybovat roverský kmen ve středisku Axinit. Tři roky se také věnovala skautské charitativní sbírce Kapka, dělala jí v Brně PR a organizovala doprovodný program. Nyní už pátým rokem pracuje jako skautská tisková mluvčí a stará se o dobré jméno skautingu. Věnuje se také tématům bezpečnosti, duševního zdraví a skautské služby společnosti.

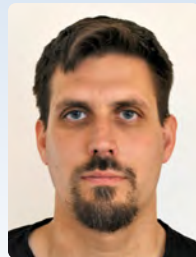
Role přírody ve skautské výchově

Krátká přednáška přiblíží současnost skautingu v Česku i v celosvětovém měřítku a vysvětlí specifika českého skautingu. Podíváme se na osm vzájemně provázaných prvků unikátní a více než staletím prověřené skautské výchovné metody, a to s důrazem na přírodu, která je jedním z nich. Budeme mluvit o přírodě jako životním prostoru skautingu, o tom, co skauti v přírodě zažívají, co je učí a co díky přírodě získávají. Ukážeme si výchovné nástroje doplňující skautskou výchovnou metodu, které rozvíjí a posilují vztah k přírodě (Skautská stezka, zkoušky zvané odborky, výzvy).

Ing. Vojtěch Hanuš

Od roku 2017 předseda Sdružení přátel Jaroslava Foglara. Jeho nejoblíbenější foglarovkou je ta s názvem *Když duben přichází*. V současnosti žije v Silůvkách, malé jiho-moravské obci, která je se jménem Jaroslav Foglar nerozlučně spjata. Civilním povoláním je geodet.

Druh: Foglarovec

Historie a současnost Sdružení přátel Jaroslava Foglara a dalších foglarovských organizací.

SPJF je již více než třicet let největší organizací, která propaguje život a dílo spisovatele a skautského vedoucího Jaroslava Foglara a která stále hledá cesty, jak navázat na jeho jedinečné myšlenky při organizaci a vedení dětí. Dávné kořeny Sdružení lze hledat v Klubu přátel Jaroslava Foglara, který vznikl v 60. letech minulého století. Tzv. Foglarovec je tvor, který má rád rozmanitost. Může to být vyznavač Foglarových životních hodnot a pravidel či „pouze“ jeho nadšený čtenář, badatel po všemožných zákoutích spisovatelova života nebo sběratel jeho díla a dalších artefaktů. Velmi často, ne však nutně, je kombinací zmíněného. Stejně tak rozmanité jsou skupiny, které tyto Foglarovce sdružují. Sdružení přátel Jaroslava Foglara tak není jediným celkem, kam se může tento živočišný druh uchýlit.

Ing. Milan Appel – Mikin

Je původním povoláním inseminátor prasnic. Od roku 1989 až do svého odchodu do důchodu v roce 2019 vedl největší české volnočasové středisko Lužánky v Brně.

V roce 1966 si v časopise ABC přečetl výzvu k zakládání čtenářských klubů, což předurčilo jeho životní cestu. Celý pětičlenný klub vstoupil v roce 1968 do znovuobnovené skautské organizace. Poté, co se zákazem činnosti Junáka v roce 1970 jeho oddíl zanikl, přivedla ho studentská platonická láska do Pionýra. Na rozdíl od té tehdejší lásky mu příslušnost k této organizaci vydržela víc než půl století. Byť v organizaci zastával i jiné posty, duší je oddílový vedoucí a organizátor táborů, výprav a expedic. A ač v pedagogice spíše samouk (pedagogické vzdělání získal na tehdejší Vysoké škole zemědělské), byl přijat jako šestý do Auly slávy organizace EDUin, svými medailemi jej ocenila MU v Brně i ministerstvo školství, je Osobností Jihomoravského kraje za rok 2020 a velmi si považuje 9. stupně Březového lístku.

Je instruktorem Prázdninové školy Lipnice a autorem a lektorem outdoorových kurzů. Duší je však stále klukem, čtoucím s bráchou ábíčko v koruně stromu v brněnském Wilsonově lese.

Pionýři: Tábory jako souostroví pozitivní deviace

Pionýr je čtrnáctitisícovou organizací dětí, mládeže i dospělých, a funguje napříč celou republikou. Její program i nastavení základních principů, podle kterých jednotlivé oddíly (základní výchovné jednotky spolku) organizují svoji činnost, byly nastaveny v roce 1990 a dále se rozvíjí.

Kostra činnosti spolku je tvořena Ideály Pionýra, kterými jsou Příroda, Pravda, Paměť, Přátelství, Překonání, Pomoc a Poznání. Mezi prostředky, kterými je s dětmi naplňujeme, stojí na prvních místech hra, zážitek a dobrodružství. Příroda je pro nás prostředím, které nám nabízí širokou škálu možností k naplňování všech Ideálů a k probuzení dětské zvědavosti.

Mgr. Magdalena Davis Ph.D.

Někdejší instruktorka Prázdninové školy Lipnice a Outward Bound. Bioložka, absolventka UK v Praze a University of Western Australia v západoaustralském Perthu, autorka či spoluautorka odborných článků především z oblasti hydrobiologie. V tomto oboru zanechala stopu také objevem korýše *Lynceus magdaleanae* během pobytu v Austrálii. Od roku 2018 starostka Mníšku pod Brdy a v posledních dvou letech spolupředsedkyně (předtím dva roky místopředsedkyně) Strany zelených.

Zážitky pro život

Magdalena Davis, rodným jménem Žofková, je jednou ze stovek absolventek a posléze aktivních instruktorek Prázdninové školy Lipnice. Organizace, kterou v historickém vývoji hnutí výchovy v přírodě (a zážitkem) v Československu a později v Česku nejde pominout. Jaký význam hrají zkušenosti z několika intenzivních let v tomto společenství pro její osobní, profesní i občanskou cestu dosavadním životem?

Mgr. Martina Turečková, roz. Kamenská

Na kurzu Prázdninové školy Lipnice se před 18 lety seznámila se svým mužem. V Ivančicích poté spoluzaložila Lesní klub Za humny a Okrašlovací spolek Ivančice, jehož vlajkovou lodí je vysazený Stromokruh Evropy.

Své radostné statutární i průvodcovské povinnosti vyvažuje touláním se coby potulná kovářka, výtvarnice a bioložka. Pro CHKO Pálava t.č. zalévá padesátku rostlin do čiré pryskyřice pro nově budovanou expozici House of Nature. Dává ji smysl koncept celoživotního vzdělávání. Z tohoto myšlenkového bodu pak není třeba tlačit na pilu v rámci vzdělávání předškolního. „Rytířka“ chránící dětství.

Asociace lesních mateřských škol: „Kozy na scéně!“

Asociace sdružuje na 160 lesních klubů a mateřských škol, které vyrostly jak houby po dešti. Jejím dlouhodobým záměrem je rozvíjení dobrých podmínek pro vzdělávání předškolních dětí celoročně v přírodě. Jedním z vnitřních nástrojů jsou Standardy kvality. Členským lesním školám je zároveň věnována velká důvěra a svoboda, čímž je zajištěna zdařilá pestrost.

Představení významných osobností

PhDr. Allan Gintel, CSc. – garant sekce

Inspirátor, vypravěč a tvůrce renesančního založení. Vystudoval psychologii a dodnes se věnuje psychologické praxi. Je zakladatelem experimentálních projektů zaměřených na výchovu v přírodě (Pokus pro dvacet, Gymnasion), které daly základ Prázdninové škole Lipnice. Prázdninovou školu dlouhodobě vedl a rozvíjel zde intenzivní rekreační formy výchovy v přírodě a zážitkové pedagogiky.

Je spoluzakladatelem Nadace Pangea, která podporuje výchovné a vzdělávací projekty. Podílel se na založení Společnosti Petra Parléře, která si dala za cíl podporovat kvalitu veřejných prostranství a staveb v českých městech a pořádat architektonické soutěže. Z iniciativy společnosti byla také založena Platforma městských architektů. Od roku 2008 je majitelem nakladatelství Gasset, které vydává memoárovou, populárně naučnou a odbornou literaturu.

Jaromíru Wolfovi s láskou

„Každá krize už sama o sobě přináší rozřešení. Ve velkých lidských tragédiích, v nehrdinských denních nesnázích, v lásce i nenávisti. V životě i na horách.“ Jaromír Wolf, *Hindúkuš*, STN 1967

MUDr. Jaromír Wolf (1919–1990) byl známý milovník přírody křivoklátských lesů a woodcrafter, horolezec, expediční lékař a spisovatel, který se v Praze setkal s E. T. Setonem na jeho pražské návštěvě. Popsal příběh československé horolezecké expedice Hindúkuš 1965 v knize s fotografiemi Viléma Heckela (Sportovní a turistické nakladatelství, Praha 1965).

Doktor Wolf byl přednostou Kliniky tělovýchovného lékařství ve Spálené ulici v Praze 1. Miloval hory a ctil krásu. Byl člověkem mimořádně vzdělaným a moudrým. Jinými slovy: byl mužem velké autobiografie... Ctil základní příkazy stoické etiky: žil ve shodě s přírodou a rozumem a snažil se být nezávislý. Trávil čas rozmanitými činnostmi, byl obecně proti tomu, aby svět definovali jenom ti druzí. Občas mi připomínal 11. tezi k Feuerbachovi *Filosofové svět jen různě vykládali, jde však o to jej změnit*. Psal krásně, a i jinak byl krásný člověk.

PhDr. Ivana Turčová, Ph. D.

Je odbornou asistentkou na Katedře sportů v přírodě FTVS UK v Praze. Vyučuje teorii a praxi sportů, aktivit a výchovy v přírodě budoucí učitele tělesné výchovy, trenéry a další pracovníky s mládeží. Garantuje specializaci Výchova v přírodě vyučovanou v rámci studijních programů pro budoucí učitele tělesné výchovy.

Je autorkou mnoha odborných publikací zabývajících se terminologií oblasti aktivit a výchovy v přírodě. Společně s J. Neumanem a A. Martinem publikovala řadu článků a kapitol o turistice a výchově v přírodě v ČR. Jejím hlavním cílem je, aby studenti ve své budoucí profesní kariéře vyučovali děti a mládež v přírodě, a to nejen v rámci tělesné výchovy.

PhDr. Dušan Bartůněk, Ph. D.

Působil jako odborný asistent na Katedře sportů v přírodě FTVS UK v Praze jako blízký spolupracovník doc. Jana Neumana. Nyní s FTVS a s Univerzitou Linköping ve Švédsku spolupracuje jako externista.

Po mnoho let vede a rozvíjí organizaci Outdoored, která pomocí kurzů výchovy v přírodě připravuje vzdělávací odborné tréninky pro učitele z celého světa. Za posledních dvacet let absolvovalo jeho kurzy přes 3500 učitelů ze 40 zemí světa. Je autorem řady populárně naučných publikací pro učitele a vedoucí zaměřené na hry a programy výchovy v přírodě. Jeho hlavním cílem je samotná role učitele, jakožto nejzákladnější a nejdůležitější faktor pro kvalitní vzdělávání a výchovný dopad na budoucí dospělé jedince naší společnosti.

Jan Neuman – český Kurt Hahn

Docent Jan Neuman (1938–2021) – vynikající pedagog, který nejen přednášel problematiku turistiku, sportů, aktivit a výchovy v přírodě na několika univerzitách v ČR, ale i prakticky vedl skupiny studentů ve výchovných programech aktivit a sportů v přírodě. Jeho styl vedení a formování mladých lidí byl z našeho pohledu unikátní, založený především na přímém prožívání a překonávání výzev. Z významných osobností byl jeho největším vzorem německý pedagog Kurt Hahn, kterému se v mnoha směrech velmi podobal. Jako je Kurt Hahn považován za otce výchovy v přírodě v německy a anglicky mluvících zemích, Jana Neumana můžeme označit za otce výchovy v přírodě v České republice.

Mgr. Lucie Ryntová

Zakladatelka, lektorka a programová manažerka neziskovky Aperio – Společnost pro zdravé rodičovství. Dříve také instruktorka zážitkové pedagogiky a výchovy v přírodě na kurzech Prázdninové školy Lipnice a Outward Bound v ČR i zahraničí, pro mladé lidi, týmy z frem i děti ze škol. V PŠL několik let v týmu kurzu Bottega, mimo jiné spolu s Václavem Břicháčkem.

Cestovala po čtyřech kontinentech, ale nejradši je na Šumavě. Dobíjí se chozením po horách a nejrůznějším tvořením. Ráda propojuje lidi a dobré nápady. Zajímá ji udržitelnost ve všech podobách, od planety po vztahy. Je mámou tří dcer a rodičovství považuje za jedno z nejlepších povolání.

Václav Břicháček – ten, který ovlivnil stovky mladých lidí

Příspěvek nebude o tom, jakým byl docent Břicháček vysokoškolským pedagogem, psychologem nebo náčelníkem Junáka. Bude vzpomínkou na působení Václava v Prázdninové škole Lipnice – nejen na kurzech Bottega, ale v celé té „lesní lipnické univerzitě“ v klíčovém období její (i národní) historie, na přelomu 80. a 90. let minulého století.

Ing. Petr Kříž FCCA

Work hard – live hard. Ekonom a auditor věnující se bankovníctví a makroekonomii, působící více než 30 let ve společnosti Pricewaterhouse Coopers, bývalý prezident Komory auditorů a Accountancy Europe. Působí též ve správních radách UK a VŠE.

Horolezec, basketbalista, skialpinista, tulák a fotograf, dlouholetý instruktor Prázdninové školy Lipnice, v osmdesátých a devadesátých letech člen jejího vedení, v současnosti předseda Turistického akademického klubu i jeho horolezeckého oddílu.

Antonín Rosický

Cílem příspěvku je představit osobnost Antonína Rosického (1943–2015), pedagoga, horala, systémového inženýra, fotografa, ale především leadera, který se nesmazatelně zapsal do historie lipnické Prázdninové školy, Turistického akademického klubu, ale též do celé české zážitkové pedagogiky. Muž známý pod zkratkou ToRo během svého života ovlivnil mnohé a řada současných leaderů mu vděčí za to, kam se dnes dostali.

Příroda a krása

Příroda jako scéna, prostředí,
domov a místo inspirace

Garant sekce: **Eva Špačková**

Příroda je místem, kam utíkáme před negativními vlivy civilizace, když chceme odpočívat v klidu nebo naopak zažívat dramatické okamžiky dobrodružství, poznávání a výzev. Nacházíme scenérie monumentální i konejšivé, krajiny ve své kráse a pestrosti podobné ráji, kde nad vším vládne klid a harmonie. Krásu přírody obdivujeme tradičně romanticky v lesích, na horách nebo u moře.

Živá a stále jen z malé části ovládaná a ovladatelná síla přírody překvapuje i na místech nečekaných. Malé kousky přírody si nosíme k sobě domů a pečujeme o ně v zahradách a parcích. V jednotlivých příspěvcích se za přírodou v různých souvislostech vydáme v doprovodu krajinářů, sociologa, geografa, nebo architektky.

Ing. Markéta Veličková a Ing. Petr Velička

„Konkrétní místo je vždy základem naší tvorby. Opakovaně se jej pokoušíme přechít, nalézat významy, neničit, citlivě zacházet.“

Založili společně Ateliér M&P architekti – krajinářská architektura (2004). Pravidelně se účastní architektonických soutěží v ČR i v zahraničí, v nichž se umísťují na předních místech a vzešla z nich většina jejich stěžejních realizací (Revitalizace Masarykova náměstí v městské památkové zóně Stříbro; Park 4 dvory v Českých Budějovicích získal ocenění v soutěžích v ČR i v zahraničí, je publikován v ročence české architektury 2014–2015, obdržel cenu Winner German Design Award 2020). Vydali populárně naučnou knihu *Aleje českých a moravských zemí* (2013) a v kolektivu autorů *Život se stromy* (2017). Kniha *Telč v průběhu staletí* (2017) vyšla v rámci projektu *Kulturní krajina jako prostor*. Jejich kniha *České zahrady* (2020) je soubornou obrazovou publikací zahrad nejvýznamnějších autorů soudobé krajinářské architektury. Dlouhodobě spolupracují na tvorbě dokumentů pro ČT.

Výchova nejen dětí krajinou

Krajina je bytost, která formuje člověka. Matka, otec, krajina. Krajina je vypravěč příběhů, předává je lidem z generace na generaci. Příběh krajiny je pramenem naší životní moudrosti. Krajina lidem nedovolí zapomenout na vlastní historii, v dobrém i zlém. Mění své nálady. Ovlivňuje jimi člověka. Krajina probouzí emoce. Je bytostí s vlastnostmi. Je nostalgická, dramatická, klidná, vzdorovitá, harmonická, jemná, drsná, spící, energická. Matka, otec, krajina, domov.

prof. PhDr. Dušan Lužný, Dr.

Po studiích sociologie se zajímal o náboženské tradice Asie. To ho přivedlo ke cvičení aikidó, taiči a karate.

V oboru se věnoval rozpracovávání sociologické teorie, ale souběžně prováděl terénní výzkum, který se v ČR zaměřoval na studium nových náboženských hnutí, v Evropě na působení buddhismu a v Asii především na studium hinduismu, zvláště hinduistického nacionalismu.

Angažoval se v ekologickém a lidskoprávním hnutí, mimo jiné jako šéfredaktor sociálně ekologického časopisu Sedmá generace. V posledních letech se zúčastnil výzkumů na Papui Nové Guinei, Vietnamu, Filipínách a Indii. Má zkušenosti s pobyty v přírodě, od tropických pralesů po zimní záhraby.

Pobyt v přírodě a terénní výzkum jako nástroj kultivace myšlení v souvislostech

Nácvik způsobů, jak ve vědě přemýšlet, se tradičně odehrává ve školních budovách, tedy v posluchárnách, popř. seminárních pracovnách či laboratořích. Existují rozpracované způsoby, jak v takových podmínkách rozvíjet vědecké myšlení, především jeho základní komponentu, kterou je kritické myšlení (otázkou je, zda to skutečně děláme, a s jakým efektem). Vedle kritického myšlení existují další důležité prvky vědeckého myšlení, přičemž z mého pohledu je druhým nejdůležitějším myšlení v souvislostech. To se v posluchárnách také předává, ale efektivně, přímým zážitkem si jej lze osvojit pobytem v přírodě. Pobyt v přírodě je vhodným pro uvědomění si toho, co buddhismus označuje jako „meditace vhledu“ a také jako „podmíněné vznikání“. Tuto dovednost je pak možné aplikovat i při analýze světa mimo divoké přírody, včetně světa lidí. Současně pobyt v přírodě vede k uvědomění si jiného času a prostoru než toho, který se odvíjí od života v moderní společnosti. Terénní pobyt v některých izolovaných lokalitách tak vede i k rozvoji kritického myšlení (uvědomění si podmíněnosti našeho „běžného“ myšlení).

RNDr. Jan Lenart, Ph. D.

V současné době působí jako odborný asistent na Katedře fyzické geografie a geoekologie Ostravské univerzity.

Kromě výzkumu a vzdělávání studentů se věnuje popularizaci krajiny, je autorem odborných článků, monografií a členem České asociace geomorfologů. Je předsedou České speleologické společnosti. Od roku 2018 je jedním z pořadatelů ostravského vlastivědného festivalu Pest-ré vrstvy. Je také dobrodruh a ostravský patriot. Nikdy nezapře nadšení z Karpat a Nízkého Jeseníku a jeho nejoblíbenější horou je beskydský Smrk.

Postindustriální divočina jako nástroj vzdělávání

Výsledkem postindustriální transformace městské krajiny jsou často plochy zelené divočiny, leckde ozvláštněné ruinami továren, kolejišti nebo podzemními objekty. Na příkladu Ostravy ukážu, jak lze tento typ krajiny využít ve výuce historie či přírodních věd a posilování vztahu místních obyvatel ke svému životnímu prostoru.

doc. Ing. arch. Eva Špačková, Ph.D.

Architektka a vysokoškolská učitelka na katedře architektury Fakulty stavební VŠB – Technické univerzity Ostrava, členka České komory architektů. Vede ateliér urbanismu a garantuje a vyučuje architektonickou typologii.

Vedle výuky na univerzitě a vlastní praxe o architektuře píše a přednáší pro veřejnost. Zaměřuje se na architekturu od 2. poloviny 20. století po současnost. Rozvíjí a využívá metody plánování s účastí veřejnosti a pracuje s postupy založenými na principu hry. Založila a vede Letní školu architektury. Jedním z témat její vědecké práce je výtvarné dílo v architektuře a instituce univerzitního muzea. V letech 2018–2019 byla na devítiměsíčním vědeckém pobytu na Iowa State University v USA. Ráda cestuje a chodí po horách.

Jak se sem všichni vejdemo? Šťastný domeček a bydlení v přírodě.

Vlastnictví rodinného domu jako útočiště uprostřed přírody je předmětem všeobecné touhy a úsilí. Takový dům představuje znak sociálního statusu a je dokladem schopností a prosperity. K tomu se v současnosti přidává snaha o samostatnost a nezávislost tohoto způsobu bydlení, které je označováno jako ekologické a s minimální, nulovou nebo dokonce zápornou spotřebou energie. Dům uprostřed přírody jako ostrov zdánlivě samostatný a soběstačný je předkládán veřejnosti jako vzor a inspirace. Územní plány, které těmto stavbám v některých místech brání, jsou označovány jako překážka dynamice stavění. Tato východiska vedou k zamyšlení nad vývojem bydlení, jeho vztahem k přírodě a společenskou debatou o dlouhodobé udržitelnosti.

Panel: Cestování

Cestování jako součást
celoživotního vzdělávání

Autor a moderátor panelu: **Hynek Adámek**

Cestování – škola života?

Pokud to nevezmeme jako ohrané klišé,
pak tento panel bude návodem, jak ji navštěvovat.

Jak na cestách vycházet s různými typy lidí, jak se orientovat
v cizích zemích a rozpoznat, co je pro mne důležité?

A taky jak se stát vypravěčem svých příběhů, umět
pozorovat, všímat si detailů, dávat je do souvislostí
a zajímavě zevšeobecňovat.

Tady neplatí, že cesta je cíl.
Cesta bez cíle je jen promarněná šance.

RNDr. Hynek Adámek

Geograf, publicista a fotograf, absolvent Přírodovědecké fakulty MU v Brně, obor fyzická geografie. Byl účastníkem české expedice Živá Afrika do rovníkové a západní Afriky v roce 1994. Spoluautor a autor knih *Živá Afrika* (1996), *Čas je dar Afriky – Etiopie* (2000), *Island – soulad protikladů* (2003), *Češi v Antarktidě* (2010). Od roku 2003 je redaktorem National Geographic Česko.

RNDr. Dina Štěrbová

Československá horolezkyně slovenského původu, jedna z nejvýznamnějších postav ženského výškového horolezectví. Zdolala dvě osmitisícovky, Čo Oju a Gašerbrum II – na ten vystoupila v prvním československém ženském družstvu s Livií Klembarovou, bez nosičů, alpským stylem v roce 1988. Se svým manželem Otakarem Štěrbou se účastnila plaveb na raftovém člunu. Pravidelně se vydává do Pákistánu s humanitární pomocí. V letech 2006 a 2007 založila společně s horolezcem Vítězslavem Dokoupilem polní nemocnici ve vesnici Arandu v horách v pákistánské části Kašmíru. V letech 1964–1992 vyučovala matematiku na Přírodovědecké fakultě UP v Olomouci.

Topí Pigula

Fotograf, publicista a cestovatel, který se snaží vyhýbat hotelům. Své poznatky a zkušenosti využil ve stovkách článků, jeho texty a fotografie jsou např. v české webové verzi National Geographic či v Hospodářských novinách, píše pro Prima ZOOM. Vydal knihy *Příběh Martinovy boudy* (2016), *Milování v Krkonoších* (2017), *Soudobá architektura aneb jak se staví v Krkonoších* (2020).

Prof. RNDr. Vít Voženílek, CSc.

Vystudoval učitelství zeměpisu a matematiky na Přírodovědecké fakultě MU v Brně. Od roku 1989 pracuje na Přírodovědecké fakultě UP v Olomouci. V roce 2001 založil katedru geoinformatiky a doposud je jejím vedoucím. Je viceprezidentem Mezinárodní kartografické asociace (ICA) a viceprezidentem České kartografické společnosti. Ve výzkumu a vzdělávání se věnuje kartografii a geoinformatice. Publikoval více než 300 vědeckých článků, 25 knih a 9 atlasů. Sbírá školní a národní atlasy z celého světa.

Workshopy

Ukázky z praxe a inspirace

Koordinátorka:

Kristýna Janečková

Přijďte se v průběhu konference odreagovat od teorie a vychutnejte si některý z workshopů v podobě ukázek z praxe. Celkem pět autorů z různorodých oblastí s vámi bude sdílet své zkušenosti z oboru. Dozvíte se, jak pomocí zážitkové pedagogiky kultivovat mysl, duši a tělo. Můžete se zúčastnit i diskuze na téma, jak zvyšovat motivaci dětí a dospělých přes učení prožitkem.

Mgr. et Mgr. Adam Tábořský

Adam je inovátor a šířitel duševního zdraví, psycholog tělem i duší. Dotýká se očima a jeho způsobem bytí je chůze.

Po brouzdání Evropou na poli poradenství v oblasti řízení změn a inovací zakotvil mezi ploty (Bohnické nemocnice) a mezi stromy (projektu, který propojuje přírodu a duševní zdraví). Dlouhé noční chvíle si zkracuje na Centru krizové intervence. Ruku v ruce se svou čínorodostí zdůrazňuje potřebu lenošení, prázdná a nudy k tomu, aby mohly věci vznikat a dít se.

Terapie mezi stromy: zasazení přírody do svého nitra

Je vědecky prokázáno, že pobyt v přírodě na nás má pozitivní vliv: uklidňuje mysl a odbourává stres, zlepšuje imunitu a pohyb prospívá naší tělesné kondici. Na jeho benefitech staví Terapie mezi stromy. Dozvědět se, co dělat pro své zdraví, můžete nejen v kinosálech, ale i mimo ně, a to v rámci Terapie mezi stromy, která Vám ukáže, jak v přírodě najít zdroj uklidnění a preventivní péče o mysl i tělo. Celý koncept přenesení terapeutických sezení z budov do venkovních prostor je přitom vědecky podložený, vyvinutý profesionálními terapeuty a psychology, a staví na vnímání přírody jako přirozeného prostředí pro člověka, jež nám může posloužit jako metoda psychohygieny.

Mgr. Kristýna Janečková

V současnosti je na FTK UP v Olomouci studentkou doktorského programu sociokulturní kinantropologie. Výzkumně se zabývá smyslem života u vrcholových sportovců.

Téměř celý život se aktivně i trenérsky věnuje moderní a estetické skupinové gymnastice. K jejím nejvýznamnějším sportovním úspěchům patří účast na mistrovství světa. Na KRL vyučuje pohybovou estetickou výchovu, tanec pro zahraniční studenty, windsurfing a letní kurzy pobytu v přírodě. Má instruktorské zkušenosti s realizací zážitkových kurzů. K jejím vášním patří tvorba tanečních choreografií a většina outdoorových sportovních aktivit. Aktuálně ji nejvíce naplňuje láska k pohybu a dětem.

Jak rozvíjet emoční inteligenci pomocí prožitkových tanečních programů u dětí i dospělých

Autorka představí zásobník cviků vhodných pro rozvoj emoční inteligence pomocí hudby, tance i přírodních motivů vhodných pro všechny věkové kategorie. Tanec a hudba mají dle aktuálních studií pozitivní vliv na emoční rozvoj člověka, ale také mohou lidem sloužit jako kvalitní copingové nástroje. Rozvoj emoční inteligence pomocí hudby a tance se projevuje např. prostřednictvím vyšší schopnosti seberegulace. Emoční inteligence je v aktuálním světě považována za významnou kompetenci a neměla by být v rámci vzdělávání upozaďována. Na tomto workshopu si vyzkoušíte rozpoznávat emoce podle hudebního rytmu a zároveň je vyjadřovat/ventilovat pomocí pohybu a tance.

Mgr. David Másilka, Ph.D.

Při studiu na FTK UP v Olomouci objevil zážitkovou pedagogiku, které se věnuje již více než 20 let. Pracoval v Hnutí GO!, a též ve společnosti Project Outdoor, jež se specializovaly na osobnostněrozvojové programy pro firmy. Působení zážitkověpedagogických programů následně zasvětil svůj doktorát.

V současnosti pracuje jako pedagog na Katedře rekreologie FTK UPOL se zaměřením na metodiku a teorii zážitkové pedagogiky a kvalitativní výzkum. Zkušenosti získal v oblasti výzkumu trhu, kde pracoval se značkami a zákazníky českých i nadnárodních společností. Ve společnosti TNS Aisa navrhl koncept Supergroups, zážitkové cocreation workshopy. David je hrdým tátou a milovníkem přírody aktivně se věnuje včelaření, myslivosti a zahradě.

Rekrerecept 2022:

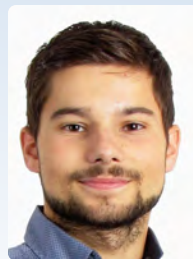
Jak na zážitkové kurzy osobnostněsociálního rozvoje

Autor představí osvědčené stavební kameny zážitkových kurzů v letní přírodě, které se aktuálně uskutečňují na Katedře rekreologie FTK UP. Budou představeny metodické kroky přípravy i realizace, které budou doplněny praktickými příklady z uskutečněných kurzů. Konkrétní kroky budou podloženy teoretickým rámcem a praktickým doporučením. Dále autor vyzve účastníky konference k anonymnímu položení otázek souvisejících s tématem: „Problémy a dilemata v kurzovní přípravě i na place“ a následně bude na otázky z pléna odpovídat, popř. vyvolá společnou diskusi k nalezení odpovědi. Smyslem příspěvku je sdílení dobré praxe a prezentace aktuální metodiky přípravy a vedení sedmidenních intenzivních kurzů holistické výchovy a vědomého učení prožitkem na Katedře rekreologie FTK UP.

Ing. Tomáš Driml

V roce 2013 začínal jako lektor vědeckozábavních kroužků ve Věda nás baví o.p.s. Pracoval jako projektant komplexních pozemkových úprav, později popularizoval prezijní zemědělství.

Zabývá se tvorbou nových ekoaktivit se zaměřením na MŠ a 1. stupeň ZŠ. Spolupracuje se spolky a institucemi jako je Tereza, NPI ČR, Infra – vzdělávání pedagogů, Dům přírody Sluňákov, UPv Olomouci a dalšími. Environmentalistika a probouzení úcty k přírodě u dětí se stalo jeho celoživotní vášní, příkladem může být jeho projekt www.bylinkobraniolomouc.cz.

Jak oživit úctu k přírodě

Workshop je určen všem, kteří chtějí realizovat proenvironmentální cíle ve své práci s dětmi či žáky, podporovat venkovní aktivity a učení prožitkem. Teoretická část: Seznámení se s portfoliem environmentálních témat. Zdroje inspirace a příkladů dobré praxe. Možnosti spolupráce, zapojení se do projektů. Zásady úspěšné přípravy a realizace aktivit či tradic posilující kladný vztah k přírodě. Praktická část: aktivity, hry a brainstorming. Využití digitálních nástrojů k posílení zájmu o přírodu a její ochranu. Využití dramatizace k představení úchvatných přírodních procesů. Hry a úkoly reflektující provázanost krajiny. Základy využití léčivých bylin a jedlých plevelů. Základní každodenní návyky, které pomáhají šetřit přírodu, upcyklace.

Mgr. Ondřej Vítek

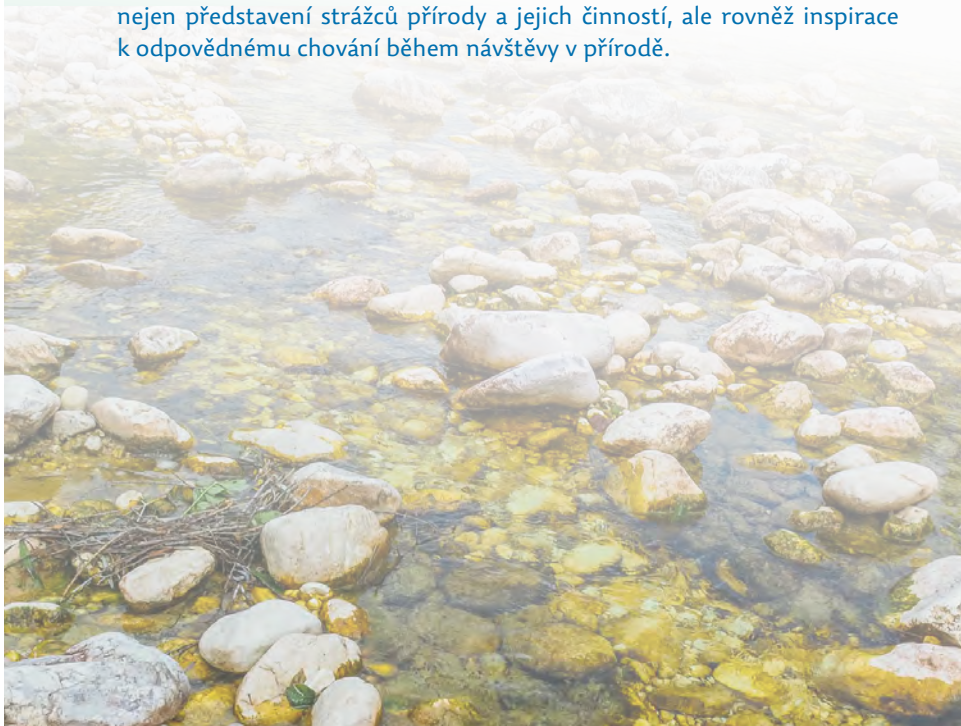
Vystudovaný krajinný ekolog, který svůj profesní i soukromý život zasvětil ochraně přírody.

Té se čím dál víc věnuje prostřednictvím práce s návštěvníky chráněných území a environmetální výchovy. Kombinace úřednické práce v orgánu státní správy, spolkové činnosti a podnikání přináší širokou škálu přístupů a metod k řešení potřeb i seberealizaci. Ochranu přírody tak bere nikoli jako zaměstnání, ale jako poslání, smysl a způsob život.

Osvěta o terénní ochraně přírody uvnitř i venku

Na workshopu vám autor ukáže, jak představovat dětem tematiku ochrany přírody zábavnou formou, a to při venkovních i vnitřních programech. Snaží se využívat principů dobré interpretace. Většina jeho práce tak stojí na zapojovacích otázkách, na propojení do životních zkušeností a znalostí účastníků zejména pomocí příkladů a na hravých formách učení. Pomocníkem je zejména vlastní Igráček Strážce Jírka, ale také třeba vlastní desková hra, toaletní lopatka nebo podavač odpadků. Mezi cíle programů patří nejen představení strážců přírody a jejich činností, ale rovněž inspirace k odpovědnému chování během návštěvy v přírodě.

Postery

...

Silvie Svobodová

**Rozdíly v environmentální gramotnosti žáků
úrovně ISCED 2 na Slovensku a Polsku**

Petr Sedlář

Technologie v táborové pedagogice

Jaroslava Ševčíková, Štefan Chudý & Pavlina Hanáková

**ZEDA v přírodě
aneb Do přírody s mobilem? Pak ZEDA!**

Jaroslava Ševčíková, Anna Ševčíková

ŽA-BA-KO, badatelské aktivity žáků

Eduard Hofmann, Petr Soják, Iva Frýzová, Jaroslav Vrbas,
Světlana Hanušová, Miroslav Jireček a kol.

**Terénní výuka na PdF MU –
Podpora využití technologií a realizace výzkumných aktivit
v pregraduálním vzdělávání budoucích učitelů**